

Formulář pro posuzování diplomových prací

Jméno studenta/ky: Bc. Alena Ivanova
Studijní program: Elektronická kultura a sémiotika
Název diplomové práce: *Za obrazem: pojetí metafor v teorii Charlese S. Peirce*
Jméno posuzovatele/ky: Martin Švantner, PhD

Okruhy hodnocení diplomové práce:

A) Formální kritéria

Formální struktura a úprava práce, úplnost povinných částí práce, gramatická a stylistická stránka, korektní a jednotné uvádění zdrojů.

Hodnocení (0-10 bodů): **9**

Připomínky a komentáře:

Autorka splňuje všechny požadavky kladené na formální strukturu a úpravu práce, včetně úplnosti povinných částí. Práce je co do gramatické a stylistické stránky na odpovídající úrovni; žádné zásadní lupy (až na několik typografických a stylistických prohřešků) jsem v textu neshledal. Zdroje jsou uváděny správně.

Moje hlavní, ale v podstatě drobná, výhrada se zde pojí s užitím převážně Peircových sebraných spisů (CP) u kterých by se hodila alespoň základní datace u zmiňovaných pasáží, případně ohled na chronologickou edici (zvlášť pokud diplomantka pracuje s textem F. Bellucciho).

B) Struktura práce

Jasně formulování problému, vymezení cíle a jeho soulad s obsahem práce, celková koncepce a struktura práce, adekvátnost postupu a návaznost jednotlivých částí práce.

Hodnocení (0-10 bodů): **10**

Připomínky a komentáře:

Autorka jasně formuluje problém a téma práce a přesvědčivě vymezuje její cíl. Celková koncepce a struktura textu je dobře promyšlená a logicky uspořádaná, jednotlivé kapitoly na sebe adekvátně navazují. Diplomovému záměru v tomto velmi pomohlo - oproti jeho původní šíři záběru - jeho zúžení. Nemám větších výhrad.

C) Rozbor tématu

Identifikování a vysvětlení základních pojmů a koncepcí, rozsah a relevantnost použité literatury, úroveň práce s odbornou literaturou, adekvátnost výkladu použitých textů.

Hodnocení (0-10 bodů): **9**

Připomínky a komentáře:

V této sekci nabízím spíše několik peircologických poznámek k zvážení/k diskusi:

Když autorka uvádí, že Peircovy „rané práce se totiž mimo jiné soustředily na chemii, matematiku, ale také logiku a metafyziku, jež se staly pro Peirce cestou k sémiotice“ (s. 8), není to zcela přesné – problematika representace se objevuje již v Peircových raných

textech a stává se námětem pro celou jeho kariéru (jak uvádí mimo jiné autorkou používaný Bellucciho text).

S. 60:

Autorku chválím za pečlivé čtení práce současného významného sémiotika Frederika Stjernfelta od nějž přebírá rozbor Peircovy ideje diagramatického usuzování (a zejména pro její práci podstatný aspekt znakové „kolokalizace“). Proto se domnívám, že některá příliš vágní tvrzení, jako např. na s. 60: „Peirce ve svých textech pojednává o *diagramatickém usuzování* mnohokrát“, mohly být z textu vypuštěny. Jde zde spíše o stylistickou poznámku a nemám pochyb, že autorka se z nich časem „vypíše“.

S. 14

K diskusi: když autorka uvádí, že „prvost je potenciálem k bytí“, jde o mírné pojmové/překladové zmatení spojené s mnohovýznačností *potentia*: potence, jako prostá síla (moc) by se pojila s kategorií druhosti (tedy by byla *force*); jakožto potencialita, ve smyslu účelu něčeho k něčemu by zase byla aspektem třešnosti. Peirce proto spíše než o potenciálu z dobrých důvodů v případě prvosti mluví – jak autorka správně uvádí – o „pouhém možná“ – *mere maybe*.

Faktem zůstává, že rozbor této problematiky, který lze neuspokojivě shrnout jako v rámci Peircovy teleologie jako „reálné tíhnutí k“ by byl věci mnohem komplikovanějšího rozboru a jde nad rámec předložené práce. Jen bych podotknul, že patří mezi jedno z témat kritiky Peircovy filosofie ve Stjernfeltově *Diagrammatology*.

S. 15

„Příkladem je zde pocit (*feeling*) červené barvy“. Hnidopišská poznámka: tento příklad pochází s velkou pravděpodobností od editorů CP.

S. 23

„Peirce sám se konkrétně metafoře příliš nevěnoval. V jeho sebraných spisech najdeme jen pár míst výskytu výrazu *metafora*.“

Toto prohlášení je možné učinit právě, pokud se omezíme pouze na CP; jak zároveň autorka ukazuje, problematika znaku jako něčeho, co nějakým způsobem sdílí nějaké kvality s tím, co zastupuje, patří do samotného jádra sémiotiky. Je tedy pravda, že Peirce se tolik nevěnuje „metafoře“, ale tomu, co bychom možná mohli označit za „metaforické procesy“.

S. 24

„O ikónech jsme projednávali již dříve. Podle Peirce však ikón náleží prvosti. Čistý ikón je tedy spíše logickou možností, nežli něčím, co skutečně existuje. Čisté ikóny jako pouhá podobnost jsou pouze předpokládány v abstrakci. Z tohoto důvodu i v rámci popisu možných vztahů znaku ke svému objektu jsou existenciální povahy přesněji popsány jako indexikální nežli ikonické.“

Autorka má rámcově pravdu, nicméně pokud je ikón znakem, je třetostí, respektive její degenerovanou podobou prvního ve třetím, jak si autorka všimá mj. v jejím rozboru pojmu „hypoikón“. Jinak souhlasím s druhou částí citace, kdy podstatné je, že mnoho sémiotiků a sémiotiček tento aspekt chápání (čistého) ikonu jakožto konstituentu plnohodnotného znaku (dicisigna) dodnes úspěšně ignoruje.

D) Aspekt originality

Vlastní autorská analýza řešeného problému, schopnost samostatně a tvořivě uvažovat a navrhnout řešení, vlastní argumentační a formulační úroveň.

Hodnocení (0-10 bodů): **10**

Připomínky a komentáře:

Na práci oceňuji právě schopnost tvořivého uvažování, stejně tak diplomantčin pohyb v nesnadném a komplikovaném Peircovy filosofie a především – lze říci, že úspěšný – pokus za pomoci více než aktuální sekundární literatury – některé aspekty tohoto systému úspěšně aplikovat (na vizuální materiály) a pustit se do náročnějšího konceptuálního srovnání (s Johnsonem a Lakoffem).

E) Význam práce

Formulování jasných a zdůvodnitelných závěrů, adekvátnost a úplnost splnění cílů práce, celková odborná úroveň a přínos práce.

Hodnocení (0-10 bodů): **10**

Připomínky a komentáře:

Práce cíle byly naplněny, nemám podstatnějších výhrad.

Otázky na obhajobu:

Viz výše.

Součet bodů (0-50 bodů): **48**

Celkové hodnocení (známka)*: Doporučuji k obhajobě s předběžnou známkou výborně.

Hodnotící stupnice:

50-40 bodů: 1 – výborně

39- 25 bodů: 2 – velmi dobře

24- 15 bodů: 3 – dobře

14-0 bodů: 4 – nedostatečně

* V případě, že některý z okruhů hodnocení A), B), C), D) je hodnocený počtem bodů 0, práce je klasifikována známkou 4.

Datum: 28. 8.2024   Martin Švantner, PhD   .....